

Stowarzyszenie Miłośników Sułkowa

zaprasza
7 listopada 2009 roku
do Sułkowa

Na uroczystości związane z obchodami
120 rocznicy urodzin
dr Feliksa Steuera

podczas których odbędzie się :

- * msza święta - godz. 9:00
- * sympozjum/konferencja poświęcona
życiu i twórczości dr Feliksa Steuera
- * odsłonięcie pamiątkowej tablicy
- * prezentacja - wystawa
(dokumentów, fotografii, pamiątek)

ZAPRASZAMY

Szczegóły

- na ulotkach i plakatach
- w internecie na:

www.sulkowstowarzyszenie.blogspot.com
www.sulkow.blogspot.com

Projekt współfinansowany
przez

Fundację Wspomagania Wsi
ul. Bellottiego 1
01-022 Warszawa
tel. 22 636 25 71-75 fax 22 636 20 70
www.fww.org.pl
w ramach konkursu
"Kultura Bliska 2009"

STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW SUŁKOWA

Stowarzyszenie Miłośników Sułkowa powstało w styczniu 2008 roku i liczy obecnie 27 osób.

Jako stowarzyszenie chcemy: aby mieszkańcy Sułkowa czuli więź ze swoją miejscowością, aby widzieli w niej "swoje" miejsce, aby aktywnie współuczestniczyli w życiu wsi, czuli swoją tożsamość, kontynuowali tradycje, dbali o dziedzictwo kulturowe.

W związku z tym organizujemy szereg uroczystości, spotkań towarzyskich (z okazji Dnia Babci i Dziadka, Dnia Matki, Dnia Dziecka, Dnia Kobiet, spotkania opłatkowe), imprez (zabawy taneczne, sylwestrowe, karnawałowe, dożynki), wspólne wycieczki (m.in. na "Lato kwiatów" w Otmuchowie). Ważnym punktem naszej działalności jest pamięć o najstarszych mieszkańcach naszej wsi, których odwiedza się z okazji ich urodzin.

Powstał foto-blog (www.sulkow.blogspot.com) poświęcony upamiętnianiu historii naszej wsi poprzez umieszczanie zdjęć pochodzących z różnych lat. Starsi mieszkańcy mogą obejrzeć na nim zdjęcia z okresu ich dzieciństwa i dorastania, młodszy natomiast mogą porównać wygląd wsi i życie mieszkańców w przeszłości z teraźniejszością. Wiele zdjęć pojawia się od osób obecnie mieszkających za granicą (najczęściej w Niemczech). Należy bowiem pamiętać, że nasza miejscowość przed II wojną światową należała do Niemiec. Obecni mieszkańcy to potomkowie autochtonów, repatrianci z za Buga oraz osoby pochodzące z innych regionów Polski.

Warto więc kultywować tradycje i obyczaje różnych kultur.

OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA WYBITNĄ POSTAĆ NASZEJ WSI

Celem projektu jest przybliżenie oraz zainteresowanie mieszkańców wsi Sułków – historią oraz życiem i twórczością urodzonego w Sułkowie dr Feliksa Steuera. Zainteresowanie, szczególnie młodego pokolenia, znaczeniem dziedzictwa kulturowego dla lokalnej społeczności. Powstałe miejsce upamiętniające wybitnego mieszkańca przyczyni się do promocji naszej wsi oraz dziedzictwa kulturowego Śląska.

Feliks Steuer jest jedynym jak do tej pory odkrytym mieszkańcem Sułkowa, który utrwalił historię oraz język (dialekt sułkowski) i zasługuje na to, aby pamięć o nim trwała poprzez aktywną działalność mieszkańców naszej wsi, w tym również młodego pokolenia.

Będziemy się starali wykorzystać również ten fakt w rozwoju wsi pod względem turystycznym.

Zarząd

Stowarzyszenia Miłośników Sułkowa

Stowarzyszenie Miłośników Sułkowa

Sułków 31, 48-120 Baborów

sulkow.stowarzyszenie@op.pl

www.sulkowstowarzyszenie.blogspot.com

OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA WYBITNĄ POSTAĆ NASZEJ WSI

dr Feliks Steuer

ur. 1889 – Sułków (Zülkowitz)

zm. 1950 – Katowice

W zauwjasach grzypjũm okna, jak wjater ich ćisũne.
Śedzam tak w myjsłach, teschnicy mje bjerũm.
Zaglũndũm ku Ślũnsku.

Kaj stoi ojcwũ dũmek, kaj żyjũm przaućely,
Kajch se narodzył i byłech szczejśliwi;
Tam chćoľbych tyż ũmrzyć.

F. Res „Na wsi daleko”

Sułków listopad 2009 rok

Cmentarzyska popielnicowe które położone są na piaszczystych pagórkach po północnej stronie Psiny i rozciągają się od Sułkowa do Baborowa i dalej z przerwami do Rakowa, są świadkami wczesnego osadnictwa tego obszaru.

Wieś Sułków leży na lewym brzegu Psiny (Cyny) w gminie Baborów, w powiecie głubczyckim. Pierwsza wzmianka pisemna o miejscowości Sułków pochodzi z dnia 19 sierpnia 1340 roku. Tego dnia Henrich von Plum nau (Blumenau) i jego brat Jesco z Niemieckiego Zakonu Rycerskiego sprzedają (za 650 ciężkich marek praskich) swoje dobra w Troppauer (Opawa) - Lande, mianowicie miasto Baworow (Baborów) z wsiami Sulcau (ówczesny sposób pisania nazwy miejscowości), Czirbenkau (Tschirmkau) i Dgehilhau (Eiglau) księżnej Eufemii, zakonnicy Klasztoru Dominikanek w Raciborzu. Nazwa prawdopodobnie pochodzi od nazwiska Sulek (względnie od starocerkiewnosłowiańskiego sulijŕ, suljŕ = wspaniały, potężny). Oznacza ona zatem osadę Sulka. W aktach sułkowskich i w aktach metrykalnych parafii baborowskiej z XVII wieku spotyka się także nazwę pisaną jako Sulików. Sposób (styl) pisania nazwy miejscowości z biegiem wieków kilkakrotnie ulegał zmianie.

Począwszy od XIV wieku Sułków wraz z Baborowem był zatem własnością klasztoru dominikanek w Raciborzu. Nigdy nie posiadał osobnego folwarku. Pomimo odrabiania pańszczyzny w Baborowie, miejscowa ludność była jednak dość zamożna bowiem ziemia jest tutaj bardzo urodzajna. Pańszczyznę zniesiono w 1825 roku.

Fot. Kościół i gospoda w Sułkowie – pocz. XX wieku.

Kilka lat przedtem, a mianowicie w 1818 roku, na miejscu istniejącej już dzwonnicy wybudowano kaplicę, która spłonęła w 1846 roku. Bez zgody i zezwolenia proboszcza i ówczesnych władz, w 1848 roku mieszkańcy Sułkowa odbudowali swoją kaplicę. Od 1850 r. trzy razy do roku, a mianowicie 1 maja, 2 lipca i 27 grudnia odbywało się tutaj nabożeństwo. Kaplica ta jest pod wezwaniem NMP.

Pod względem kościelnym Sułków należy i zawsze należał do parafii baborowskiej. Niegdyś polski i morawski, później niemiecki był tu językiem ojczystym, ludzie mieszkający tutaj zawsze modlili się w języku serca. Pieczęć Zülkowitz z roku 1742 oraz z roku 1850 przedstawia Św. Józefa z lilią w lewej ręce i prawą ręką prowadzącego Dzieciątko Jezus.

Przy wjeździe do Sułkowa od strony Głubczyc znajduje się neogotycka kapliczka. Niestety nie znana jest dokładna data jej wybudowania. Kapliczka ta prawdopodobnie powstała w miejscu (na zakręcie) gdzie zdarzył się nieszczęśliwy wypadek.

Dzieci ze Sułkowa początkowo uczęszczały do szkoły parafialnej w Baborowie, która powołana została do życia wraz z utworzeniem parafii. Na początku uczono tam religii i śpiewu, później także czytania, pisania i liczenia. W Sułkowie, po podboju Śląska przez Fryderyka Wielkiego, powstał w roku 1764 mały, pokryty słomą, budynek szkolny. W roku 1825 na terenie sąsiednim wybudowano z cegły nowy budynek, który jednak w roku 1866 spłonął. Natychmiast w tym samym miejscu wybudowano za 3800 talarów nowy budynek szkolny. Szkoła była początkowo dwu a od 1902 roku trzyklasowa. Nauka w tym budynku odbywała się do 1975 roku. Po przeprowadzeniu generalnego remontu tego budynku - obecnie znajduje się w nim przedszkole oraz mieszkania.

Do grona wybitnych mieszkańców Sułkowa bez wątpienia możemy zaliczyć następujące osoby:

Wilhelm Frank (1858 – 1911) – urodzony 16. 06. 1858 roku w Sułkowie, proboszcz, kanonik kapituły, działacz centrowy, poseł do parlamentu niemieckiego. Od 12. 08. 1899 roku objął stanowisko dziekana archidiecezji berlińskiej. Od 29. 12. 1909 roku został kanonikiem rezydencjalnym Kapituły Katedralnej we Wrocławiu oraz członkiem i radcą konsystorza. Zmarł 23. 08. 1911 roku we Wrocławiu.

Paweł Lex (1869-1937) urodzony 15. 07. 1869 roku w Sułkowie, proboszcz, dziekan, działacz społeczny i niepodległościowy. Odznaczony został Krzyżem na Śląskiej Wstędze Waleczności i Zasługi, Orderem Polonia Restituta, odznaczeniem papieskim Pro Ecclesia et Pontifice. Zmarł 03. 11. 1937 roku w Halembie. Pogrzeb jego przerodził się w wielką manifestację patriotyczną.

dr Feliks Steuer (1889 – 1950) - dialektolog, badacz języka śląskiego, twórca tzw. ortografii Steuera służącej do zapisu gwary śląskiej, urodził się 5 listopada 1889 roku w Sułkowie (wówczas Zülkowitz), autor m.in. „Dialektu Sułkowskiego”, „Narzecza Baborowskiego”, poeta, pedagog, dyrektor gimnazjów w Katowicach, miejski radca honorowy, współpracownik Komisji Językowej Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie. Zmarł 30 maja 1950 roku w Katowicach. Pogrzeb odbył się 3 czerwca w Baborowie. Spoczywa - zgodnie z życzeniem - na cmentarzu baborowskim.

Natomiast obecnie, najwybitniejszą osobą wywodzącą się ze Sułkowa jest bez wątpienia: **Irena Czuta – Pakosz**, która już kilkakrotnie zdobyła mistrzostwo świata w biegach górskich w kategorii masters.